

Zoran Imširagić

Pripremite se za štampu

Počinjemo seriju tekstova o računarskoj pripremi za štampu. Kroz priču o štampi, programima i tehnikama, na jednostavan način probaću da dam konture onoga što zovemo priprema za štampu.

Kada je počela primena računara u grafičkoj industriji, promenili su se mnogi vekovima ukorenjeni odnosi. Grafički poslovi nisu više bili rezervisani samo za majstore tog zanata. Svako ko je imao računar i na njemu umeo da složi tekst, nacрта crtež ili odskenira sliku, počeo je da se bavi i tim poslom. Tako smo dobili veliki broj samozvanih grafičkih dizajnera, razne "operatere" koji pripremaju za štampu i slično. S jedne strane, omasovljavanje je dovelo do toga da talentovani ljudi mogu lakše i brže da kreiraju, ali i da oni netaalentovani zalutaju na scenu i postanu noćna mora za grafičke profesionalce.

Stoga se ideja o seriji članaka o pripremi za štampu sama nametnula.

Čemu služi

Sam termin priprema za štampu objašnjava o čemu se tu radi. Jednostavno, pripremate materijal za štampu. Masa ljudi "pušta" pause i filmove, ali to nije priprema ako se od toga ne može dobiti valjano odštampani materijal. Posmatrajte štampariju kao mesto u kojem se vaša zamisao umnožava. U današnje vreme, štampari uglavnom ne znaju šta je bila zamisao dizajnera, pa i ako ne napravite pravilnu pripremu – oni će odštampati ono što ste im dali.

Naravno, potrebno je poznavati tehniku štampe da bi se napravila adekvatna priprema. Zato, svaki put kada nešto pripremate za štampu, prvo proverite kojom tehnikom se štampa, ko štampa i koje su specifičnosti štamparije koja taj posao treba da obavi. Ljudi u štamparijama vole da pomognu i rado će vas uputiti kako da napravite pravilnu pripremu. Samo treba da ih pitate.

Pravilno razmišljanje

Onog trenutka kada dobije neki posao, većina ljudi bez razmišljanja seda za računar i počinje da radi. Nije problem u tome što se odmah seda za računar, već u tome što se seda bez razmišljanja. Pre nego što krenete nešto da radite, dobro je da znate šta pravite, kako i gde se štampa, čemu to što se štampa služi, gde će stajati (spolja, unutra, da li se drži u rukama ili stoji na zidu, ulici...). Čemu tolika količina informacija? Pa, od namene konačnog materijala zavisi vrsta štampe i njeni parametri, a od toga zavisi kakva će biti priprema. Nisu isti parametri štampe za dnevne novine, revijalni magazin ili ulični plakat, iako se svi štampaju

tehnikom ofset štampe. Kad tu dodamo i faze dorade (sečenje, savijanje, lepljenje, povezivanje, štancovanje...) – zabava je kompletna. Bez obzira koliko je posao veliki, uputno je unapred smisliti strategiju. To razmišljanje će vam uštedeti puno vremena, a često i novca. Imao sam prilike da vidim poslove koji su vraćeni iz štamparije jer nisu bili dobro pripremljeni, pa su metri i metri grafičkog filma bili ponovo pravljene (cena po metru se kreće između 10 i 15 EUR), naravno na štetu onog ko je radio pripremu. I danas, posle dosta godina provedenih za računarom u pravljenju pripreme za razne vrste štampe, kad se pojavi neka "tricky" stvar, posavetujem se sa štamparijom oko detalja. Zvuči šašavo, ali me glava manje boli.

Softver

Štampa postoji poslednjih pet i po vekova (računajući od Gutemberga) i od početka je bilo potrebno napraviti nekakvu pripremu za nju. Kroz sve to vreme tehnike štampe, a time i pripreme, menjale su se i usavršavale. Sa pojavom računara, tehnologija pripreme je doživela svoj najbrži razvoj. U poslednjih dvadeset godina, softver je prešao put od pokušaja da se imitira vladajuća tehnologija tog vremena, preko tačke u kojoj se to dostiglo, pa sve do potpuno novih mogućnosti koje profesionalni alati nude. Nekad se taj računarski deo pripreme zvao DTP (Desktop Publishing), koji je kod nas nespretno preveden kao "stono izdavaštvo". Danas je sve to "stono", pa se koristi pravilni izraz Prepress iliti priprema za štampu.

Grafički programi koji se danas koriste su alati koji se mogu koristiti i u grafičkom dizajnu, a ujedno i u pripremi za štampu. Kod nas ljudi često brkaju ova dva pojma. Grafičko oblikovanje je kreativni proces, a priprema za štampu tehničko-tehnološki. Obično ono što grafički dizajner osmisli, treba i da se odštampa, pa je faza pripreme neophodna. U savremenim grafičkim alatima možete da crtate, slikate, pišete, radite foto-montaže i sl. Većina njih je opremljena i baterijom alatki i mogućnosti koje služe za pripremu. Postoje i specijalni alati koji služe isključivo za neke faze pripreme (alati za elektronsku montažu tabaka, alati za podešavanje "gaženja" boja i sl.).

Da bi se od slike na ekranu dobila dobra priprema za štampu, koristi se Post Script jezik. To je jezik specijalno prilagođen za grafičke potrebe i danas je standard. Svaki ozbiljniji laserski štampač, svaki osvetljivač filmova i digitalna štamparija koriste Post Script kao osnovu za svoje funkcionisanje.

Priprema za štampu je široko područje i danas je nezamislivo baviti se ovim poslom bez korišćenja računara, ali je, takođe, neophodno poznavanje štampe da bi se to bavljenje moglo nazvati uspešnim.

U sledećem broju čitaćete o softveru koji se koristi u grafičkoj industriji, gde ću predstaviti vrste programa, njihove principe, mogućnosti i ograničenja, kao i najznačajnije proizvođače.